

Vergaderjaar 1989-1990

21 198

Wijziging van het fiscale regime voor onderhoudsvorzieningen en spaarvormen alsmede van het fiscale regime voor verzekeraars en directiepensioenlichamen. Brede herwaardering

Nr. 4

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 30 november 1989

De Raad van State heeft in zijn advies betreffende het wetsvoorstel tot wijziging van het fiscale regime voor onderhoudsvorzieningen en spaarvormen alsmede van het fiscale regime voor verzekeraars en directiepensioenlichamen (Brede herwaardering) verzocht om in de memorie van toelichting aandacht te besteden aan de vraag of de fiscale behandeling van het verzekeringsbedrijf na de voorgenomen ingreep in de egalisatiereserve niet minder gunstig is dan in andere landen waarmede Nederland als mogelijke zetel van verzekeringsmaatschappijen zou kunnen worden vergeleken. In het nader rapport is toegezegd dat zodra het onderzoek ter zake is afgerond, het resultaat daarvan in het kader van de schriftelijke voorbereiding zal worden toegezonden aan de Staten-Generaal. Mede namens de Minister van Financiën doe ik u hierbij een notitie toekomen met de resultaten van het onderzoek.

In het onderzoek is mede de vraag betrokken hoe de belastingheffing ter zake van vermogenswinsten op beleggingen van verzekeringsmaatschappijen verloopt in de overige landen van de Europese Gemeenschappen, Zwitserland en de Verenigde Staten, alsmede of in die landen ook de figuur van een beleggingsinstelling bestaat waarbij koerswinsten onbelast blijven. Mijn ambtsvoorganger heeft in de nota naar aanleiding van het eindverslag betreffende het wetsvoorstel tot wijziging van de vennootschapsbelasting met betrekking tot het regime voor beleggingsinstellingen (kamerstukken II 1989-1990, 20 701, nr. 9) toegezegd bij deze gelegenheid aandacht te schenken aan bovengenoemde vraag van de leden van de C.D.A.-fractie.

De Staatssecretaris van Financiën,
M. J. J. van Amelsvoort

Enkele aspecten van de fiscale behandeling van verzekeringsmaatschappijen in een aantal andere landen

1. Inleiding

De Raad van State heeft in zijn advies over het wetsvoorstel tot wijziging van het fiscale regime voor onderhoudsvoorzieningen en spaarvormen alsmede van het fiscale regime voor verzekeraars en directiepensioenlichamen (brede herwaardering, kamerstukken II 1988-1989, 21 198) de vraag opgeworpen of de fiscale behandeling van het verzekeringsbedrijf hier te lande na de voorgenomen ingreep in de egalisatiereserve niet minder gunstig is dan in andere landen waarmee Nederland zich als zetel van verzekeringsmaatschappijen kan meten. In het nader rapport is toegezegd deze vraag nader te onderzoeken. In het onderzoek is tevens de vraag betrokken hoe de belastingheffing verloopt ter zake van vermogenswinsten op beleggingen van verzekeringsmaatschappijen in de overige landen van de Europese Gemeenschappen, Zwitserland en de Verenigde Staten, alsmede of in die landen ook de figuur van een beleggingsinstelling bestaat waarbij koerswinsten onbelast blijven. Mijn ambtsvoorganger heeft namelijk in de nota naar aanleiding van het eindverslag betreffende het wetsvoorstel tot wijziging van de vennootschapsbelasting met betrekking tot het regime voor beleggingsinstellingen (kamerstukken II 1989-1990, 20 701, nr. 9) toegezegd dat bij deze gelegenheid op deze vraag van de leden van de C.D.A.-fractie zal worden ingegaan.

2. De fiscale behandeling van verzekeringsmaatschappijen in een aantal andere landen

Het onderzoek heeft zich met betrekking tot de egalisatiereserve geconcentreerd op een aantal belangrijke EG-partners. Wat de belastingheffing over vermogenswinsten betreft zijn ook de Verenigde Staten en Zwitserland erin betrokken.

Uit de verzamelde gegevens komt naar voren, dat een vergelijking van de fiscale behandeling van verzekeringsmaatschappijen tussen de diverse landen niet eenvoudig is te maken. Elk land heeft zijn eigen specifieke bepalingen en voorts hanteert elk land zijn eigen begrippen. Tevens bestaat onvoldoende inzicht in de wijze waarop in de praktijk met de voorgeschreven technische bepalingen wordt omgegaan. Het onderzoek heeft zich dientengevolge gericht op de fiscale wetgeving.

Voor een evenwichtige vergelijking is het in de eerste plaats van belang dat niet alleen wordt gekeken naar die specifieke tegemoetkomingen voor verzekeringsmaatschappijen die vergelijkbaar zijn met de Nederlandse egalisatiereserve. De egalisatiereserve vormt immers slechts één onderdeel van de belastinggrondslag. De gehele belastinggrondslag dient in ogenschouw te worden genomen. Voorts spelen naast de belastinggrondslag ook de hoogte van de tarieven van de vennootschapsbelasting een rol. Bovendien zal aandacht moeten worden besteed aan de vraag of verzekeringsmaatschappijen naast de vennootschapsbelasting nog zijn onderworpen aan andere belastingen ten aanzien van de waarde van de bezittingen dan wel inkomsten uit vermogen. Ten slotte is het van belang in hoeverre het verzekeringsmaatschappijen is toegestaan beleggingen via beleggingsinstellingen aan te houden. Het rekening houden met al deze aspecten heeft overigens wel tot gevolg dat het trekken van conclusies, anders dan zeer voorzichtige, nauwelijks mogelijk is.

Uit de mij voor het onderzoek beschikbare informatie blijkt dat met uitzondering van Denemarken geen van de onderzochte landen voor

levensverzekeringsmaatschappijen een specifieke tegemoetkoming kent die vergelijkbaar is met de Nederlandse egalisereserve (zie bijlage 1). Dit betekent dat de voorgenomen beperking van de egalisereserve op zichzelf er dus niet toe leidt dat levensverzekeringsmaatschappijen hier te lande fiscaal minder gunstig worden behandeld dan in andere landen. Voor schadeverzekeringsmaatschappijen ligt de situatie anders. Daar blijkt dat met uitzondering van het Verenigd Koninkrijk de onderzochte landen wel de mogelijkheid kennen van het vormen van een soort egalisereserve. De landen die een dergelijke reserve kennen, hanteren ten aanzien van de reserve vaak verschillende begrippen, zowel ten aanzien van de dotatie als ten aanzien van het plafond. In Frankrijk bij voorbeeld mag de jaarlijkse dotatie van een schadeverzekeringsmaatschappij aan de reserve niet meer bedragen dan een bepaald percentage van de «technische winst»; in Nederland is sprake van een bepaald percentage van de op het jaar betrekking hebbende premies. Voorts worden andere voorwaarden aan de handhaving van de reserve gesteld (in Frankrijk bij voorbeeld dient een dotatie binnen een tijdvak van 10 jaar te zijn afgeboekt). Dit brengt met zich mee dat het zeer moeilijk is te bepalen of de beperking van de egalisereserve in Nederland ertoe leidt dat schadeverzekeringsmaatschappijen in Nederland op dit punt minder gunstig zullen worden behandeld dan schadeverzekeringsmaatschappijen in de andere landen. Zoals ik reeds heb opgemerkt is voorts van belang dat de egalisereserve slechts één onderdeel is van de belastinggrondslag en dat voor een evenwichtige vergelijking tussen de diverse landen de gehele fiscale behandeling in ogenschouw moet worden genomen.

Ook wat de andere elementen van de belastinggrondslag betreft is een vergelijking niet eenvoudig te maken. Hier komt nog meer naar voren dat ieder land zijn eigen specifieke bepalingen kent. Wel kan worden opgemerkt dat in alle onderzochte landen de verplichtingen die verzekeringsmaatschappijen hebben in aanmerking worden genomen op basis van een zogenaamde wiskundige reserve.

Wat de belastingheffing over vermogenswinsten betreft valt op te merken dat deze in geen van de EG-landen geheel van de heffing van de winstbelasting zijn uitgesloten. In een aantal landen gelden, zoals is weergegeven in bijlage 2, nadere regelingen, bij voorbeeld voor vermogenswinsten die worden gerealiseerd nadat de belegging gedurende een zekere periode (variërend van twee jaar tot zeven jaar) in het bezit van de verzekeringsmaatschappij is geweest. Alsdan wordt de vermogenswinst niet of voor een deel in de heffing betrokken indien zij binnen een bepaalde periode en soms op een nader aangegeven wijze wordt herbelegd (België, Bondsrepubliek Duitsland) of wordt zij tegen een verlaagd tarief belast (Frankrijk, Ierland), dan wel is zij onder nadere voorwaarden in sommige gevallen geheel of ten dele van heffing vrijgesteld (Denemarken). Italië, Luxemburg, Spanje en het Verenigd Koninkrijk kennen een dergelijke uitzondering niet.

In Italië bestaat voor verzekeringsmaatschappijen wel de mogelijkheid om de activa belastingvrij op te waarderen en de herwaarderingswinst in een onbelaste herwaarderingsreserve aan te houden, maar dit is slechts toegestaan indien een maatschappij niet langer voldoet aan de wettelijk vereiste solvabiliteits-norm. Wordt de herwaarderingswinst uitgedeeld aan de aandeelhouders dan dient deze alsnog aan de winst te worden toegevoegd ten einde in de belastingheffing te worden betrokken.

In de Verenigde Staten worden vermogenswinsten van verzekeringsmaatschappijen in de heffing van de winstbelasting betrokken en bestaan er voor deze ondernemingen sinds de Tax Reform Act van 1986 geen mogelijkheden meer tot uitstel van belastingheffing door middel van dochtermaatschappijen.

Ook in Zwitserland worden vermogenswinsten van verzekeringsmaatschappijen in de heffing van de winstbelasting betrokken. Voor zover bekend bestaat in Zwitserland niet de mogelijkheid om gebruik te maken van beleggingsinstellingen of van andere regelingen ter voorkoming van heffing over deze winsten. Naast de belastinggrondslag spelen de tarieven een belangrijke rol bij een vergelijking van de fiscale behandeling van verzekeringsmaatschappijen tussen de diverse landen.

Wat de hoogte van tarieven van de vennootschapsbelasting betreft wil ik verwijzen naar het antwoord op vraag 76 inzake het Financieel Sociaal-Economisch Beleid 1988-1990 (kamerstukken II, 1987-1988, 20 492, nr. 4). Daaruit blijkt dat Nederland na de verlaging van het tarief in de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 een internationale vergelijking goed kan doorstaan.

Voorts is, zoals hiervoor is opgemerkt, voor een vergelijking nog relevant de vraag of verzekeringsmaatschappijen naast de vennootschapsbelasting nog onderworpen zijn aan andere belastingen (zie ook bijlage 1). Uit het onderzoek blijkt dat dit in de meeste onderzochte landen het geval is. De heffing die het meest opvalt is de reële rentebelasting in Denemarken. Deze belasting, die overigens niet geldt voor schadeverzekeringsmaatschappijen, wordt berekend over de inkomsten uit vermogen voor zover die inkomsten hoger zijn dan het inflatiepercentage vermeerderd met 3,5% (een reële opbrengst van 3,5% is dus vrijgesteld). Voor enkele categorieën inkomsten geldt een vrijstelling. Het tarief bedraagt maximaal 56%.

Ten aanzien van het beleggen via een beleggingsinstelling merk ik op, dat verzekeringsmaatschappijen hiervan alleen gebruik kunnen maken in Frankrijk, Luxemburg, Ierland, en het Verenigd Koninkrijk (zie bijlage 2). Hierbij zij nog aangetekend dat de Britse minister van Financiën in zijn Budget-speech van dit jaar heeft aangekondigd dat de mogelijkheden om van een dergelijke beleggingsinstelling gebruik te maken zullen worden beperkt met ingang van 1 januari 1990. In Frankrijk kunnen verzekeringsmaatschappijen overigens slechts tot op zekere hoogte van deze figuur gebruik maken. In de Bondsrepubliek Duitsland, België en Denemarken bestaat deze mogelijkheid niet.

Als ik het totaal van hoogte van het tarief van de vennootschapsbelasting, de belastinggrondslag, het al dan niet ook onderworpen zijn aan andere belastingen en de mogelijkheid voor gebruik van beleggingsinstellingen bezie, dan meen ik te kunnen stellen dat, hoewel een vergelijking van de belastinggrondslag tussen Nederland en de onderzochte landen zeer moeilijk te maken is, Nederland ook straks niet ongunstig afsteekt bij andere landen.

	Egalisatiereserve levensverzekeringsmaatschappijen	Egalisatiereserve schadeverzekeringsmaatschappijen	Aparte belastingen naast de VPB
België	Nee	Ja ²	Ja ⁵
BRD	Nee	Ja ³	Ja ⁶
Denemarken	Ja ¹	Ja	Ja ⁷
Frankrijk	Nee	Ja ⁴	Ja ⁸
Verenigd Koninkrijk	Nee	Nee	Ja ⁹

¹ De toegedeelde middelen kunnen uitsluitend worden gebruikt tot versterking van de premiereserve of op andere wijze ten voordele van de verzekerden.

² De totale reserve mag niet meer bedragen dan 50% van de jaarpremies.

³ De reserve kan worden gevormd ter opvang van het wisselende schadeverloop.

⁴ De jaarlijkse dotatie mag niet meer bedragen dan 75% van de technische winst. Het totale bedrag dat in de reserve aanwezig is mag niet meer bedragen dan een zeker percentage van de premies die gedurende een jaar worden ontvangen. Dotaties die niet binnen 10 jaar zijn aangewend, moeten in het elfde jaar aan de belastbare winst worden toegevoegd.

⁵ Levensverzekeringsmaatschappijen zijn onderworpen aan een jaarlijkse belasting van 4,4% berekend over het totale bedrag van de premies (voor schadeverzekeringsmaatschappijen bedraagt het tarief 9,25%). Voorts is nog een bijzondere belasting van 9,25% verschuldigd die wordt berekend over het totale bedrag van de jaarlijkse winstbijschrijvingen aan de verzekerden. Deze belasting is voor 50% als bedrijfslast aftrekbaar.

⁶ Verzekeringsmaatschappijen zijn onderworpen aan de «Gewerbsteuer» en aan de vermogensbelasting.

⁷ Levensverzekeringsmaatschappijen zijn onderworpen aan een reële rente belasting. De belasting wordt berekend over de inkomsten uit vermogen. Een reële opbrengst van 3,5% is vrijgesteld. Het tarief bedraagt maximaal 56%. Voor de berekening van de belastinggrondslag is een aftrek toegestaan ter grootte van een percentage van de belastbare winst voor de vennootschapsbelasting.

⁸ Verzekeringsmaatschappijen zijn onderworpen aan een lokale bedrijfsbelasting; deze bedraagt maximaal 4,5% van het verschil tussen de ontvangen premies en de verplichte betalingen.

⁹ Verzekeringsmaatschappijen zijn onderworpen aan een aparte belasting van 1% berekend over de opbrengst bij verkoop van effecten.

	Belastingheffing ter zake van vermogenswinsten op beleggingen van verzekeringsmaatschappijen	Het beleggen door verzekeringsmaatschappijen via een beleggingsinstelling waarbij koerswinsten onbelast blijven
België	Bijzondere regeling ¹	Niet mogelijk
BRD	Bijzondere regeling ²	Niet mogelijk
Denemarken	Bijzondere regeling ³	Niet mogelijk
Frankrijk	Bijzondere regeling ⁴	Beperkt mogelijk
Ierland	Bijzondere regeling ⁵	Mogelijk
Italië	Ja ⁶	Niet mogelijk
Luxemburg	Ja	Mogelijk ⁸
Verenigd Koninkrijk	Ja	Mogelijk ⁹
Portugal	Bijzondere regeling ⁷	-
Spanje	Ja	-
Zwitserland	Ja	Niet mogelijk
Verenigde Staten	Ja	Niet mogelijk

¹ Vermogenswinsten gerealiseerd nadat de belegging gedurende 5 jaar in het bezit van de verzekeringsmaatschappij is geweest en die binnen 3 jaar op een aangegeven wijze worden herbelegd, zijn vrijgesteld.

² Bij vervreemding van bepaalde vermogensbestanddelen bestaat de mogelijkheid om 80% van de winst in mindering te brengen op de aanschaffingsprijs van bepaalde goederen die ter vervanging worden verworven.

³ Vermogenswinsten op aandelen die als belegging zijn aangeschaft, zijn vrijgesteld tenzij sprake is van verkoop binnen 3 jaar. Is sprake van onroerend goed, dan geldt een termijn van 7 jaar (tussen 3 en 7 jaar geldt een aflopende schaal).

⁴ Vermogenswinsten, gerealiseerd nadat de belegging gedurende 2 jaar in het bezit van de verzekeringsmaatschappij is geweest, zijn onderworpen aan een verlaagd tarief, op voorwaarde dat de winst op een bijzondere reserverekening wordt geboekt.

⁵ Afhankelijk van de bezitsperiode (van binnen een jaar tot meer dan 6 jaar) geldt een vermogenswinstbelasting met een aflopende schaal van 60 naar 30%.

⁶ Verzekeringsmaatschappijen hebben wel de mogelijkheid om de activa belastingvrij op te waarderen en de herwaarderingswinst in een onbelaste herwaarderingsreserve aan te houden, maar dit is slechts toegestaan indien een maatschappij niet langer voldoet aan de wettelijke vereiste solvabiliteits-norm. Wordt de herwaarderingswinst uitgedeeld aan de aandeelhouders dan dient deze alsnog aan de winst te worden toegevoegd.

⁷ Vermogenswinsten behaald met de technische reserves worden niet in de heffing betrokken onder voorwaarde dat zij binnen zes maanden na afloop van het belastingtijdvak worden herbelegd in soortgelijke effecten.

⁸ Levensverzekeringsmaatschappijen mogen maximaal 5% van de technische reserve investeren in beleggingsmaatschappijen.

⁹ De mogelijkheden om van een beleggingsinstelling gebruik te maken zullen met ingang van 1 januari 1990 worden beperkt.